Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), judecător Russu Natalia
Dosarul nr. 2a-2392/25 (2-25007193-02-2a-04072025)

D E C I Z I E

5 noiembrie 2025 mun. Chişinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ
al Curţii de Apel Centru

Instanța compusă din:
Preşedintele şedinţei, judecătorul: Arhip Valeriu
Judecătorii: Corlăteanu Diana și Ghedrovici Nicolae
Grefier: Goncear Violeta

examinând în şedinţă de judecată publică, cererea de apel declarată de Nastas Ion împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 6 mai 2025, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Nastas Olesea împotriva lui Nastas Ion, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului sect. Centru cu privire la desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copiilor minori,

a c o n s t a t a t:

Circumstanțele cauzei:

La 17 ianuarie 2025, Nastas Olesea s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Nastas Ion, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului sect. Centru cu privire la desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copiilor minori.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că, împreună cu pârâtul au înregistrat actul de căsătorie la data de 17 noiembrie 2006.

Relevă că, au împreună doi copii minori: ***** Nastas, născută la data de ***** și ***** Nastas, născut la data de *****.

Susține că, prin acordul comun, s-a decis desfacerea căsătoriei prin intermediul instanței de judecată.

Informează că, ambii sunt de acord că nu este necesar un termen de împăcare, având în vedere că această decizie nu este impulsivă, ci una atent deliberată.

Solicită instanței stabilirea domiciliului copiilor cu mama, având în vedere că aceștia locuiesc efectiv cu ea, iar pârâtul nu se opune asupra acestei cereri.

Indică că, înțelege și respectă faptul că trebuie să țină cont de interesele supreme ale copiilor săi minori și că acest fapt implică inclusiv o interacțiune constantă cu ambii părinți și/sau cu rudele.

Susține că, aceasta își asumă responsabilitatea de a nu împiedica sub nici o formă contactele copiilor minori cu tatăl lor și/sau cu rudele pe linie paternă.

Invocă că, stabilirea domiciliului copiilor cu mama nu va limita dreptul tatălui de a participa în mod egal la viața acestora, asigurând o colaborare constructivă între părinți în interesul copiilor.

Menționează că, va contribui activ și cu maximă responsabilitate, ca și până acum, la creșterea și educarea lor.

În drept, reclamanta a fundamentat cererea de chemare în judecată în temeiul dispozițiilor de la art. 48 alin. (2)-(3) din Constituția Republicii Moldova, prevederilor art. 18 alin. (1) din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989, prevederilor art. 5, art. 7, art. 33, 331 , art. 39 alin. (5), art. 55-56, art. 59 alin. (1), art. 82-84, art. 166-167, art. 206 alin. (2) din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003, precum și al prevederilor art. 17 alin. (4), art. 33 alin. (2), art. 37 alin. (1), alin. (3), art. 38 alin. [2] lit. d) din Codul familiei nr. 1316/2000 și a solicitat desfacerea căsătoriei cu Ion Nastas, înregistrată sub nr. 32 din 17 noiembrie 2006 de Primăria Mîndrești, raionul Telenești și stabilirea domiciliului copiilor minori: ***** Nastas și ***** Nastas, cu mama.

Poziția instanței de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 6 mai 2025, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de către Nastas Olesea împotriva lui Nastas Ion, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor 7 copilului sect. Centru, cu privire la desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copiilor minori, ca întemeiată.

S-a desfăcut căsătoria încheiată între Nastas Ion, născut la *****, IDNP: ***** și Nastas Olesea (Mardari), născută la *****, IDNP: *****, la 17 noiembrie 2006, la primăria Mîndrești, raionul Telenești și trecută în Registrul actelor de stare civilă la nr. 32.

Pentru înregistrarea desfacerii căsătoriei s-a încasat taxa de stat de la Nastas Olesea în beneficiul statului, în mărime de 1000 % din unitatea convențională stabilită, ce constituie 200 (două sute) lei.

Copia hotărârii cu privire la desfacerea căsătoriei, în termen de 3 (trei) zile de la data devenirii ei definitive se va transmite Agenției Servicii Publice, pentru introducerea mențiunilor respective în Registrul actelor de stare civilă.

S-a stabilit domiciliul copilului minor Nastas *****, născută la *****, IDNP: *****, cu mama Nastas Olesea, născută la *****, IDNP: *****.

S-a constatat dreptul copilului minor Nastas *****, născut la *****, IDNP: *****, care a atins vârsta de 14 ani, de a alege cu care dintre părinţi vrea să locuiască după atingerea acestei vârste (intervenită la data de 12 iunie 2021).

În rest, cererea de chemare în judecată, și anume în partea în care se referă la stabilirea de către instanța de judecată a domiciliului copilului minor care a atins vârsta de 14 ani, după atingerea acestei vârste, s-a respins ca neîntemeiată.

Solicitarea apelantei:

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la 26 mai 2025, Nastas Ion a depus apel nemotivat împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 6 mai 2025 solicitînd admiterea cererii de apel, casarea hotărîrii instanței de fond, cu emiterea unei noi decizii prin care să fie respinsă integral cererea de chemare în judecată.

Argumentele părţilor:

În motivarea cererii de apel, Nastas Ion susține că hotărârea primei instanțe este ilegală, neîntemeiată și pronunțată cu încălcarea gravă a normelor materiale și procedurale.

În esență, apelantul arată că instanța de fond a ignorat în mod nejustificat solicitarea sa expresă de acordare a unui termen de împăcare. Acesta explică faptul că, deși inițial a fost de acord cu cererea de divorț, ulterior și-a revocat poziția printr-o cerere depusă la 18 martie 2025, declarând clar că nu mai consimte la desfacerea căsătoriei și solicitând un termen de împăcare de patru luni. Apelantul susține că instanța a apreciat în mod arbitrar motivele invocate pentru acordarea termenului, calificându-le ca fiind formale, deși legea nu oferă instanței dreptul de a impune sau aprecia modul concret în care soții ar trebui să utilizeze perioada de împăcare

De asemenea, apelantul consideră că instanța de fond a încălcat în mod direct art. 37 alin. (4) din Codul familiei, care prevede imperativ acordarea unui termen de împăcare atunci când unul dintre soți nu este de acord cu divorțul. În opinia sa, instanța nu avea marjă de apreciere în această situație, fiind obligată să amâne examinarea cauzei și să stabilească termenul legal de împăcare, ceea ce nu a făcut.

Un alt argument important vizează abordarea formalistă a instanței, care a reținut eronat că apelantul nu ar fi prezentat o poziție procesuală diferită față de referința inițială. Apelantul subliniază că cererea depusă la 18 martie 2025 reprezenta o manifestare clară și neechivocă de voință prin care și-a revocat acordul pentru divorț, fără a exista obligația legală de a depune un act intitulat formal „referință”.

Apelantul mai invocă jurisprudența obligatorie a Plenului Curții Supreme de Justiție, potrivit căreia desfacerea căsătoriei este admisibilă doar atunci când instanța constată imposibilitatea continuării vieții de familie. În speță, susține că nu au fost prezentate probe suficiente care să demonstreze caracterul iremediabil al relațiilor conjugale, iar instanța nu a analizat această condiție esențială, ignorând totodată dorința sa expresă de menținere a familiei.

În continuare, apelantul arată că instanța a reținut în mod neprobatoriu faptul că intimata ar avea un venit lunar de aproximativ 35.000 lei, informație preluată din declarațiile acesteia și din avizul autorității tutelare, fără a fi confirmată prin documente financiare. El susține că, în realitate, pe parcursul întregii căsnicii și inclusiv în prezent, el a fost principalul susținător financiar al familiei și al copiilor, iar concluziile instanței sunt lipsite de suport probator.

Cu referire la stabilirea domiciliului copilului minor, apelantul afirmă că instanța a dispus stabilirea domiciliului fiicei cu mama fără a audia copilul, deși acesta are vârsta de 14 ani și există circumstanțe sensibile care îi afectează dezvoltarea psihică. El susține că minorul a fost expus unor presiuni emoționale, fiind implicat în relația extraconjugală a mamei, și că opinia copilului era esențială pentru respectarea interesului său superior, conform legislației naționale și practicii CSJ

Totodată, apelantul invocă încălcarea dreptului său la apărare, arătând că instanța de fond a examinat cauza în lipsa sa, deși acesta a solicitat amânarea ședinței și a prezentat acte medicale care atestau imposibilitatea obiectivă de a se prezenta. În opinia sa, ignorarea cererii de amânare și a probelor medicale constituie o încălcare gravă a normelor procedurale și a dreptului la un proces echitabil, garantat inclusiv de art. 6 §1 CEDO.

În concluzie, apelantul susține că hotărârea primei instanțe este afectată de erori esențiale de fapt și de drept, de o analiză incompletă a probelor și de încălcări procedurale care au influențat soluția cauzei. În aceste condiții, solicită admiterea apelului, casarea hotărârii atacate și pronunțarea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă integral

Respectând principiul contradictorialității, instanța de apel a expediat în adresa intimatei și intervenientului accesoriu, cererea de apel, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

Prin urmare, la 26 septembrie 2025, Nastas Olesea a depus referință asupra cererii de apel, prin care a solicitat respingerea apelului, cu menținerea hotărîrii instanței de fond.

Termenul de declarare a apelului:

În conformitate cu prevederile art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

În acest context, având în vedere că dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) a fost pronunțat la 6 mai 2025, iar cererea de apel a fost depusă la 26 mai 2025 (f.d. 52), Colegiul judiciar constată că aceasta a fost declarată în termenul prevăzut de lege.

Poziția părților în apel:

În ședința de judecată a instanței de apel, intimata Nastas Olesea a solicitat respingerea apelului și menținerea hotărârii instanmței de fond.

Reprezentantul intimatei, avocatul Țurcan-Donțu Arina în ședința de judecată a instanței de apel nu s-a prezentat, dar a solicitat examinarea cauzei în lipsa sa.

Apelantul Nastas Ion și intervenientul accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului sect. Centru, în ședința de judecată a instanței de apel nu s-au prezentat, procedura de citare a fost respectată. Astfel, instanța de apel consideră posibilă examinarea cauzei în apel, în lipsa participanților neprezenți. Or, potrivit art. 379 alin. (2) din Codul de procedură civilă, neprezentarea în şedinţa de judecată a apelantului sau a intimatului, a reprezentanţilor acestora, precum şi a unui alt participant la proces, citaţi legal despre locul, data şi ora şedinţei, nu împiedică judecarea apelului.

Aprecierea instanţei de apel:

Audiind explicațiile reprezentantului intimatei, analizând legalitatea şi temeinicia hotărârii contestate, prin prisma argumentelor invocate în cererea de apel, în raport cu materialele dosarului, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru consideră cererea de apel ca fiind neîntemeiată şi urmează a fi respinsă, cu menţinerea hotărârii contestate a primei instanţe, din motivele ce succed.

În acord cu prevederile art. 385 lit. a) din Codul de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul şi să menţină hotărârea primei instanţe.

În temeiul art. 373 alin. (1), (2), (3) din Codul de procedură civilă, instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. În cazul în care

motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunţă în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanţă.

Colegiul judiciar, verificând legalitatea şi temeinicia hotărârii primei instanţe în raport cu prevederile art. 238-241 din Codul de procedură civilă constată că, dispoziţiile procedurale invocate au fost respectate în tot, astfel instanţa de fond a dat o apreciere corectă raportului juridic stabilit între părţi, a constatat şi elucidat pe deplin circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei, concluziile instanţei de fond expuse în hotărâre fiind în corespundere cu probele administrate, iar normele de drept material au fost aplicate corect.

Potrivit recomandărilor avizului nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenţia Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătoreşti, o motivaţie şi o analiză clară sunt cerinţele fundamentale ale hotărârilor judecătoreşti şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil.

Totodată, Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al apelantului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea Gard Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag.26, Moreira Fereira vs Portugalia (nr.2) (Marea Cameră), 11 iulie 2017, parag.84,98).

Instanța de apel reține că, la 17 ianuarie 2025, Nastas Olesea s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Nastas Ion, intervenient accesoriu Direcția pentru protecția drepturilor copilului sect. Centru cu privire la desfacerea căsătoriei și stabilirea domiciliului copiilor minori.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a concluzionat asupra temeiniciei parțiale a acțiunii depuse de Nastas Olesea și s-a desfăcut căsătoria încheiată între Nastas Ion, Nastas Olesea (Mardari).

S-a stabilit domiciliul copilului minor Nastas *****, născută la *****, cu mama Nastas Olesea.

S-a constatat dreptul copilului minor Nastas *****, născut la *****, care a atins vârsta de 14 ani, de a alege cu care dintre părinţi vrea să locuiască după atingerea acestei vârste (intervenită la data de 12 iunie 2021).

În rest, cererea de chemare în judecată, și anume în partea în care se referă la stabilirea de către instanța de judecată a domiciliului copilului minor care a atins vârsta de 14 ani, după atingerea acestei vârste, s-a respins ca neîntemeiată.

Conform art. 5 din Codul de procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile şi interesele legitime.

În acord cu art. 27 alin. (1) din Codul de procedură civilă, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus

judecății, precum şi de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea şi mijloacele procedurale de apărare.

În conformitate cu art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

În sensul art. 130 din Codul de procedură civilă, instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanţa judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanţă privitor la pertinența, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă şi suficiența pentru soluționarea cauzei. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanţa judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe şi respingerea altor probe, precum şi argumentarea preferinței unor probe faţă de altele.

Conform art. 2 din Codul familiei, familia şi relaţiile familiale în Republica Moldova sînt ocrotite de stat. Căsătoria înregistrată de autorităţile abilitate prin lege să înregistreze fapte şi evenimente de stare civilă generează drepturile şi obligaţiile soţilor prevăzute de prezentul cod. Relaţiile familiale sînt reglementate în conformitate cu următoarele principii: monogamie, căsătorie liber consimţită între bărbat şi femeie, egalitate în drepturi a soţilor în familie, sprijin reciproc moral şi material, fidelitate conjugală, prioritate a educaţiei copilului în familie, manifestare a grijii pentru întreţinerea, educaţia şi apărarea drepturilor şi intereselor membrilor minori şi ale celor inapţi de muncă ai familiei, soluţionare, pe cale amiabilă, a tuturor problemelor vieţii familiale, inadmisibilitate a amestecului deliberat în relaţiile familiale, liber acces la apărarea, pe cale judecătorească, a drepturilor şi intereselor legitime ale membrilor familiei.

În temeiul prevederilor art. 37 alin. (3)-(5) din Codul familiei, Instanţa judecătorească va desface căsătoria dacă va constata că convieţuirea soţilor şi păstrarea familiei în continuare sînt imposibile. Dacă, în procesul examinării cererii de desfacere a căsătoriei, unul dintre soţi nu-şi dă acordul la divorţ, instanţa judecătorească va amîna examinarea cauzei, stabilind un termen de împăcare de la o lună la 6 luni, cu excepţia cauzelor de divorţ pornite pe motivul violenţei în familie confirmate prin probe. Dacă măsurile de împăcare nu au dat efecte şi soţii continuă să insiste asupra divorţului, instanţa judecătorească va satisface cererea respectivă şi se va exprima asupra numelor purtate de soţi după desfacerea căsătoriei. Raportând circumstanțele speței deduse judecării la prevederile legale enunțate, Colegiul judiciar ajunge la concluzia că instanța ierarhic inferioară corect

a constatat că în cazul în care una din părți insistă asupra desfacerii căsătoriei, conviețuirea soților și păstrarea familiei este imposibilă.

Astfel, materialele cauzei atestă că Nastas Olesea și Nastas Ion au înregistrat căsătoria la 17 noiembrie 2006, la Primăria Mîndrești, raionul Telenești și trecută în Registrul actelor de stare civilă la nr. 32.

Totodată, din lucrările cauzei, cât și din explicațiile părților pe dosar rezultă indubitabil că părțile nu conveţuiesc împreună, în familie s-a creat o atmosferă apăsătoare, cu neînțelegeri și certuri, iar deși locuiesc în aceiași casă cu pârâtul, nu mai formează o familie.

Referitor la acordarea termenului de împăcare, invocat de apelantul/pârât, Completul punctează că la momentul sesizării instanței de fond, reclamanta a insistat ferm asupra desfacerii căsătoriei, iar voința acesteia a fost constant exprimată pe parcursul examinării cauzei. Or, potrivit practicii judiciare constante și interpretării dispozițiilor din Codul familiei, termenul de împăcare reprezintă o măsură facultativă, menită să ofere soților posibilitatea reală de a restabili relațiile de familie, însă nu poate fi utilizat ca un instrument de tergiversare a procedurii atunci când unul dintre soți manifestă în mod clar și neechivoc voința de a divorța.

Colegiul judiciar constată că, în speță, deși apelantul a solicitat ulterior acordarea unui termen de împăcare, această solicitare a intervenit într-un context în care relațiile conjugale erau deja profund deteriorate, părțile nu mai conviețuiau efectiv ca o familie, iar climatul familial era marcat de conflicte și neînțelegeri persistente. În aceste condiții, simpla exprimare a dorinței unuia dintre soți de a menține căsătoria nu este suficientă pentru a concluziona asupra existenței unor perspective reale de împăcare, în lipsa unor elemente obiective care să demonstreze posibilitatea reluării vieții de familie.

Totodată, instanța de apel reține că instanța de fond a analizat cererea privind acordarea termenului de împăcare prin prisma circumstanțelor concrete ale cauzei și a concluzionat, în mod rezonabil, că aceasta nu corespunde scopului urmărit de lege, respectiv restabilirea relațiilor conjugale. Prin urmare, prima instanță just a conchis asupra desfacererii căsătoriei încheiate între Nastas Olesea și Nastas Ion la 17 noiembrie 2006, la Primăria Mîndrești, raionul Telenești și trecută în Registrul actelor de stare civilă la nr. 32.

Referitor la pretenția cu privire la determinarea domiciliului copiilor minori, Colegiul judiciar relevă următoarele:

Potrivit art.3 alin. (1) din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989, „În toate deciziile care îi privesc pe copii, fie că sunt luate de instituții publice sau private de ocrotire socială, de către tribunale, autorități administrative sau de organe legislative, interesele superioare ale copilului trebuie să fie luate în considerare cu prioritate”.

Potrivit art. 8 alin.(1), (4) din Legea nr. 370 din 30 noiembrie 2023 privind drepturile copilului, „Fiecare copil are dreptul să locuiască într-o familie, să îşi cunoască părinţii, să beneficieze de grija lor şi să coabiteze cu aceştia. Statul asigură ca niciun copil să nu fie separat de familia sa împotriva voinţei lui, cu excepţia cazurilor în care despărţirea de un părinte sau de ambii părinţi este necesară în interesul superior al copilului”.

Conform art. 63 Codul familiei, în cazul cînd părinţii locuiesc separat, domiciliul copilului care nu a atins vîrsta de 14 ani se determină prin acordul părinţilor.

În cazul în care părinții locuiesc separat, copilul care a atins vârsta de 14 ani alege cu care dintre părinți vrea să locuiască. Dacă acesta refuză să aleagă cu care părinte vrea să locuiască, domiciliul copilului se stabilește prin acordul părinților.

Dacă lipsește acordul părinților cu privire la stabilirea domiciliului copilului, iar copilul care a împlinit vârsta de 14 ani refuză să aleagă cu care părinte vrea să locuiască, domiciliul minorului se stabilește de către instanța de judecată, ținând cont de interesele și opinia copilului, în conformitate cu vârsta și gradul său de maturitate. În acest caz, instanţa judecătorească va lua în considerare ataşamentul copilului faţă de fiecare dintre părinţi, faţă de fraţi şi surori, vîrsta copilului, calităţile morale ale părinţilor, relaţiile existente între fiecare părinte şi copil, posibilităţile părinţilor de a crea condiţii adecvate pentru educaţia şi dezvoltarea copilului (îndeletnicirile şi regimul de lucru, condiţiile de trai etc.)

La determinarea domiciliului copilului minor, instanţa judecătorească va cere şi avizul autorităţii tutelare teritoriale în a cărei rază teritorială se află domiciliul fiecăruia dintre părinţi, în care va conține, după caz, și informația disponibilă privind actele de violență în această familie și persoana agresorului familial.

În cazul în care lipsește acordul părinților cu privire la stabilirea domiciliului copilului, până la stabilirea acestuia de către instanța de judecată, domiciliul copilului este considerat domiciliul părintelui cu care acesta locuiește permanent.

În cazul indicat la alin. (4), părintele care locuiește separat de copil are dreptul să petreacă timpul cu copilul la domiciliul său, dacă aceasta nu contravine interesului superior al copilului, luându-se în considerație vârsta copilului, proximitatea domiciliului părintelui care locuiește separat, frecventarea studiilor/participarea la activități extrașcolare, conform unui program stabilit de autoritatea tutelară teritorială.

La caz, la determinarea domiciliului copilului minor, instanţa judecătorească va lua în considerare ataşamentul copilului faţă de fiecare dintre părinţi, faţă de fraţi şi surori, vârsta copilului, calităţile morale ale părinţilor, relaţiile existente între fiecare părinte şi copil, posibilităţile părinţilor de a crea condiţii adecvate pentru educaţia şi dezvoltarea copilului (îndeletnicirile şi regimul de lucru, condiţiile de trai etc).

Astfel, în prezentat speță, reclamanta/intimată Nastas Olesea a solicitat determinarea domiciliului copiilor minori (doi copii) cu mama.

Prin urmare, instanței îi revine sarcina de a stabili acel interes superior al copilului, care ar înclina balanța justiției către mamă sau către tată.

Interesul superior al copilului este singurul criteriu după care instanța se călăuzește pentru a decide cu privire la exercitarea drepturilor părintești.

Pentru a-l determina trebuie să se țină seama de întregul complex de împrejurări menite să asigure copilului o dezvoltare fizică, morală și intelectuală armonioasă, interesând nu numai posibilitățile materiale ale părinților ci și vârsta copilului, comportamentul părinților înainte de separare, gradul de atașament și preocupare pe care l-au manifestat față de copil, precum și legăturile afective ce s-au stabilit între părinți și copil, între copil și alți membri ai familiei extinse.

Este de reţinut că, tatăl și mama sunt figuri importante de atașament, care au rol decisiv în dezvoltarea emoțională și socială a copilului, atât timp cât calitatea interacțiunilor lor va condiționa calitatea relațiilor sociale. Interesul superior al copilului reclamă menținerea acestuia cât mai mult timp într-un mediu familial normal și echilibrat în prezența ambilor părinți pentru că riscul ruperii echilibrului sufletesc al acestuia este foarte mare odată cu încredințarea sa unuia sau altuia dintre părinți.

De aceea, după separarea părinților menținerea și încurajarea relației copilului cu părintele cu care minorul nu locuiește în mod statornic, devine vitală pentru dezvoltarea sa morală normală.

La caz, este de menţionat că, normele de drept naţional şi internaţional stabilesc că răspunderea pentru creşterea copilului şi asigurarea dezvoltării sale le revine ambilor părinţi, care indiferent de situaţiile de conflict apărute între ei trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului.

Or, oricărui copil îi este recunoscut dreptul la un nivel de viaţă suficient pentru dezvoltarea sa fizică, mintală, spirituală, morală şi socială, iar părinţilor care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităţilor şi a mijloacelor lor financiare, condiţiile de viaţă necesare dezvoltării copilului.

Așadar, prima instanță a ținut cont de avizul Direcției pentru Protecția Drepturilor Copilului, sectorul Buiucani, potrivit căruia: în rezultatul examinării condițiilor de trai ale Olesei Nastas, s-a stabilit că aceasta locuiește împreună cu copiii Nastas *****, Nastas ***** și tatăl copiilor, Nastas Ion. S-a indicat că, are o suprafață totală de 215 m.p. și cea locativă de 100 m.p., alcătuită din 4 odăi locative, antreu spațios, bucătărie și bloc sanitar. S-a indicat că, copiii dispun de odăi separate înzestrate cu tot necesarul pentru un trai decent și o dezvoltare armonioasă a copiilor: pat, masă de lucru, scaun, dulap pentru haine, calculator, raft cu cărți. Regulile igienice- sanitare sunt respectate la nivel înalt. Susține că,

condițiile sociale și de trai sunt foarte bune. Informează că, Nastas Olesea, este avocat după profesie și 6 are un venit lunar în mărime de 35 000 lei, Nastas Ion, din spusele dumnealui este antreprenor cu un venit lunar în mărime de 10000-20000 lei, iar copiii Nastas ***** este elev în clasa XI, Liceul Teoretic „*****” și Nastas ***** este elevă în clasa VII, Liceul Teoretic „*****”. S-a concluzionat că mama cet. Nastas Olesea dispune de condiții bune pentru creșterea și îngrijirea copiilor Nastas ***** și Nastas ***** și just a concluzionat asupra stabilirii domiciliului copilului minor Nastas *****, cu mama – Nastas Olesea.

Colegiul judiciar reiterează că, potrivit art. 63 din Codul familiei, copilul care nu a atins vârsta de 14 ani nu are dreptul legal de a alege cu care părinte va locui, domiciliul acestuia fiind determinat prin acordul părinților, iar în lipsa acordului, de către instanța de judecată, exclusiv prin prisma interesului superior al copilului. În speță, copilul minor Nastas ***** nu a atins vârsta de 14 ani la momentul examinării cauzei.

Instanța de apel constată că stabilirea domiciliului copilului minor cu mama s-a realizat în baza unui ansamblu probator complet și pertinent, incluzând avizul autorității tutelare, condițiile de trai efective, situația educațională a copilului, mediul familial stabil și continuitatea îngrijirii. Avizul Direcției pentru Protecția Drepturilor Copilului are valoare probatorie relevantă și reflectă o evaluare obiectivă a mediului în care copilul locuiește în mod real, concluzionând în mod clar că mama dispune de condiții foarte bune pentru creșterea și educarea copilului minor.

Referirile apelantului la presupuse presiuni emoționale exercitate asupra copilului și la implicarea acestuia în viața personală a mamei au un caracter pur declarativ și nu sunt susținute de probe concludente. Or, potrivit art. 118 din Codul de procedură civilă, sarcina probei revine părții care invocă anumite circumstanțe, iar simplele afirmații subiective nu pot răsturna concluziile instanței de fond întemeiate pe probe administrate legal.

Prin urmare, instanța de fond întemeiat a stabilit domiciliul copilului minor Nastas ***** cu mama, reținând în mod corect că această soluție corespunde interesului superior al copilului, fiind susținută de situația de fapt existentă, de condițiile materiale și morale oferite de părinte, de continuitatea mediului de viață și educațional, precum și de concluziile avizului autorității tutelare, fără a se constata elemente care să justifice o soluție contrară sau să indice încălcarea drepturilor părintești ale tatălui.

Cu referire la copilul minor Nastas *****, născut la *****, instanța de fond a constatat că la data examinării cauzei, acesta avea deja împlinită vârsta de 18 ani, iar vârsta de 14 ani a intervenit la data de 12 iunie 2021.

Prin urmare, prin prisma art. 63 alin. (1^1)-(3) din Codul familiei, instanța de fond corect a reținut că, legislația în vigoare nu permite intervenția instanței în

această situație, anume de a stabili domiciliul minorului de 14 ani, legea stabilind și reglementând expres situația faptică, și prin urmare corect a conchis asupra admiterii parțiale a cererii, și anume în sensul constatării dreptului copilului minor Nastas *****, care a atins vârsta de 14 ani, de a alege cu care dintre părinți vrea să locuiască după atingerea acestei vârste (intervenită la 12 iunie 2021), segment care se încadrează în cerința generală de determinare a domiciliului minorului și este în interesul superior al minorului, cu respingerea în această parte a cerinței, și anume în partea în care se referă la stabilirea domiciliului copilului minor care a atins vârsta de 14 ani, după atingerea acestei vârste, de către instanța de judecată.

Cu referire la argumentul apelantului precum că instanța de fond ar fi încălcat dreptul său la apărare prin examinarea cauzei în lipsa sa, Colegiul judiciar reține următoarele.

Din materialele dosarului rezultă că apelantul a fost citat legal despre data, ora și locul ședinței de judecată, iar procedura de citare a fost respectată. Cererea repetată de amânare a ședinței, invocată de apelant, a fost examinată de instanța de fond prin prisma actelor medicale prezentate, care nu au demonstrat imposibilitatea absolută și obiectivă de participare la ședința de judecată, ci doar o stare temporară care nu excludea exercitarea drepturilor procesuale prin intermediul unui reprezentant sau depunerea de poziții scrise. Or, potrivit principiului disponibilității și al bunei-credințe procesuale, părțile sunt obligate să își exercite drepturile procedurale cu diligență și să evite tergiversarea nejustificată a procesului.

În acest context, Colegiul judiciar constată că instanța de fond a acționat în limitele prerogativelor sale procesuale, iar examinarea cauzei în lipsa apelantului nu constituie, prin ea însăși, o încălcare a dreptului la apărare sau a dreptului la un proces echitabil, atâta timp cât părții i-a fost asigurată posibilitatea efectivă de a participa la proces și de a-și exprima poziția, posibilitate de care apelantul nu a uzat în mod corespunzător. Astfel, nu se constată încălcarea art. 6 §1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

De asemenea, argumentele apelantului referitoare la pretinsa preluare necritică de către instanța de fond a informațiilor privind veniturile intimatei nu sunt de natură să influențeze legalitatea soluției pronunțate. Colegiul judiciar subliniază că stabilirea domiciliului copilului minor nu se întemeiază exclusiv pe criteriul veniturilor financiare ale părinților, ci pe un ansamblu complex de factori care țin de interesul superior al copilului, inclusiv condițiile de trai, stabilitatea mediului familial, atașamentul copilului față de părinte, continuitatea educațională și emoțională, precum și capacitatea părintelui de a asigura îngrijirea zilnică și dezvoltarea armonioasă a copilului. În speță, aceste elemente au fost analizate în mod coroborat, în special prin prisma avizului autorității tutelare, care constituie un mijloc de probă relevant și pertinent în astfel de cauze.

În conexiunea celor relatate, Colegiul judiciar notează că, normele de drept naţional şi internaţional stabilesc că răspunderea pentru creşterea copilului şi asigurarea dezvoltării lui le revine ambilor părinţi, care indiferent de situaţiile de conflict apărute între ei trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului, iar părinţilor care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităţilor şi a mijloacelor financiare, condiţiile de viaţă necesare dezvoltării copilului.

La acest capitol este important de menţionat şi faptul că, părţile implicate trebuie să înţeleagă că măsura stabilirii domiciliului copilului cu mama nu trebuie interpretată ca o sancţiune la adresa tatălui, or deşi locul de trai al copiilor este determinat cu mama, apelantul nu este lipsit de dreptul său de părinte de a se vedea şi a comunica cu aceştia.

În finalitatea celor constate supra, Colegiul civil având în vedere interesele copiilor minori de a se dezvolta într-un mediu sigur, sănătos și care să le confere stabilitate, precum și ținând cont de numărul de frați și surori, de vârsta acestora, consideră întemeiată și corectă concluzia primei instanțe referitor la pretenția cu privire la stabilirea domiciliului copilului minor Nastas ***** cu mama.

Totodată, în privința copilului Nastas *****, care a atins vârsta de 14 ani și, ulterior, majoratul, Colegiul reține că instanța de fond a aplicat corect dispozițiile art. 63 din Codul familiei, limitându-se la constatarea dreptului acestuia de a alege cu care dintre părinți dorește să locuiască, fără a interveni în mod nejustificat în exercitarea unui drept expres recunoscut de lege. Această abordare este conformă atât cadrului normativ național, cât și principiului respectării autonomiei progresive a copilului, fiind în deplină concordanță cu interesul său superior.

Prin urmare, instanța de apel conchide că, păstrarea familiei în continuare este imposibilă, iar temeiuri de casare a hotărârii contestate lipsesc.

În consecinţă, Colegiul judiciar atestă că hotărârea contestată cu apel, a fost adoptată în limitele competenţei, reieşind din temeiurile şi obiectul acţiunii, cu aplicarea corectă a legii care guvernează raportul juridic litigios, iar în cadrul judecării pricinii au fost create condiţii obiective participanţilor la proces, întru realizarea drepturilor sale procedurale.

În acest sens, Colegiul civil relevă că argumentele invocate de apelant, în susținerea poziției sale, nu pot fi reținute de către instanța de apel, deoarece se combat cu cele invocate supra şi se axează asupra circumstanțelor care au fost constatate şi elucidate pe deplin de instanța de fond, având la bază cumulul de probe, care au fost administrate şi apreciate cu respectarea normelor de drept procedural şi susținute de normele de drept material.

Distinct de cele expuse şi având în vedere faptul că circumstanțele cauzei au fost constatate de către prima instanță şi nu este necesară verificarea suplimentară a cărorva dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de

Apel Centru ajunge la concluzia de a respinge cererea de apel și de a menține hotărârea contestată.

În conformitate cu prevederile art. 385 lit. a), art. 389, art. 390 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru-

d e c i d e :

Se respinge cererea de apel declarată de Nastas Ion.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 06 mai 2025.

Decizia este definitivă și executorie din momentul emiterii, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de 2 luni de la comunicarea deciziei integrale, prin intermediul Curţii Supreme de Justiţie.

Preşedintele şedinţei,
Judecătorul Arhip Valeriu

Judecătorii: Corlăteanu Diana

Ghedrovici Nicolae